

opibus divinis inebriant, ne sentiat mens Martyris quidquid fulminat lapis. Tu autem, impia Judæa, imple facinus tuum, perficis homicidium, et quæ modo occidisti Dominum, illico necas et servum, quasi ita possis abolere primum facinus, si iteres homicidium. « Ecce, » inquit Stephanus, video cœlos apertos, et Filium hominis stantem a dextris virtutis Dei¹. » Vides-ne, crudelis Judæa, quod Christus in cœlo vivat, quem tu propria manu occideras? Scio quia fremis, et non vis audire vivum, quem putaveras mortuum? Nam ideo necas Stephanum, ut perhibere Christo desinat testimonium. Sed quid factura es contra tot exercitus Martyrum, quibus non vales imperare silentium? « Vidi, inquit Joannes, » et ecce multitudo magna, quam dinumerare nemo poterat, ex omni natione, et tribu, et lingua, stantes in » conspectu Dei, indutos stolis albis, et palmæ erant in » manibus eorum². » Ecce illi portant in manibus palmas, et tu ex corde eructas flammam; illi exultant in gloria, et tu tuam vulneras conscientiam; illi regnant cum Christo, quem occidisti, et in te remansit sacrilegium, quod fecisti.

III. Denique audite, fratres, Martyrem pium, audite vere de sacro et divino convivio satiatum, cujus mens apertis cœlorum repagulis, audiebat dulce secretum. Denique cum Judæi solita impietate crudeles, corpus Martyris lapidibus conquassarent, ille, genu flexo, Regem Dominum sic adorabat dicens: « Domine, ne statuas illis » hoc peccatum³. » Supplicat ille qui patitur, et non poenitet qui grassatur (1); exorat Martyr pro alieno peccato, et Judæus non erubescit in suo; non vult illis

¹ Act. vii, 55. — ² Apoc. vii, 9. — ³ Act. vii, 59.

(1) Cod. male *crassatur*. Grassari sæpe in latinis scriptoribus idem sonat ac *impugnare*. Vide Titum Livium, Suetonium, et alios.

imputari quod faciunt, et illi sæviendo usque ad mortem persistunt. Quæ est ista rabies mentis, quæ vis inaudita furoris, magis ad cædem fervere, quia videbant Martyrem supplicare, qua visione animos debuerant emollire? Recoluit igitur Martyr servus mortem Domini sui (1). Ille enim in cruce pendens, et proximus morti, Patri pro Judæorum scelere supplicabat; iste imitatus Christum inter tortuosos aggeres cædis, cum immolat sacrificium pietatis, consecutus est ad cœlum Dominum majestatis. Propterea et nos, fratres, ejus sanctis orationibus nos commendemus, ut cum ipso ad vitam æternam pervenire mereamur.

SERMO LXXXVI.

In Natali Sanctorum Innocentium I.

Nullus dubitandi locus, quin hic sermo ex Cod. Cass. XII, fol. 43 erutus; ad sanctum Augustinum, cujus nomen habet, sit referendus. Codex in multis deficiens, stylum jam aliunde durum, difficiliorem adhuc reddit captui legentis, sed accedit ad auctoritatem manuscripti continua et solita verborum oppositio. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Ex ore infantium occisorum laus Christi nascentis perfecta. II. Christi nascentis et parvulorum comparatio. III. Herodis delusi consummata malitia.

I. BONA semper est et inenarrabilis clementia Salvatoris. Propter indignum hominum genus, lutea se induit

(1) Vide August. Serm. cccix, n. 5.

figura, qui sublimem coeli incolit cameram. Non enim coangustatum est intra angustum Virginis cubiculum Opifex Angelorum. Ut a nexu serpentis exolveret omnem mundum in retiaculo inimici detentum, natus est in mundo figulus mundi mundum pene deflexum eruere de peccati ruina, et restaurator factus est totius mundi Filius Dei, cui aetas tenera (1) infantium vocem laudis intonuit. De quibus Propheta David nobis hodie in Psalmo decantavit dicens: « Ex ore infantium et lactentium » perfecisti laudem¹. » O Propheta laudabilis, qui laudem Dei, dum innotescit (sic) saeculis, futurum exitium parvulis demonstravit fieri pro Christo in novissimis. Sic enim prosecutus est laudem parvulorum, dum cantaret: « Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem. » Hic dicit in Christo, et hic laudat parvulos cum Christo. Laudem ipsorum proclamat, et futuram eorum passionem annuntiat. Sic enim actum est martyriale exitium, ut ii qui nullum senserunt poenarum afflictum, Angelis in coelo contulerint gaudium, et victoriam de mundo Regi omnium saeculorum. Supernae Jerusalem rector et factor, ut nasceretur, intactum et incoquinatum (2) partum Virginis demonstravit; et perturbata Jerosolyma cum Herode inauditum bellum in parvulis visa est peregisse, Magis adorantibus natum omni mundo Salvatorem. Multum quoque et eximium gaudium mundo, dum ululatus maternus transcendit in coelum, et fit (3) parvulorum passio gloriae decus omni lugenti. Jam mundus compatitur parvulis, et laetantur Archangeli; poenam inermes a patribus suscipiunt filii, et sine actu doloris vim necis suscipiunt, qui coelum (4) condigni mercimonio vitae jam inventi sunt accepturi.

¹ Psal. viii, 3.

(1) Cod. male *tenua*. — (2) Id. *coinquatum*. — (3) Id. *et sine fit*. — (4) Id. *mortis qui coelo*.

II. Laetare, Jerusalem, in Domino, quia Jerosolyma cum suis exactoribus perturbatur. O Jerusalem, Jerusalem, dudum Prophetarum sanguine jam ebria, caepones tuos cum iniquo discrimine accusasti, et nunc insana dicere Herodi de nece infantium omnimodis demonstrasti. Olim annuntiatores Christi necasti, nunc autem indignator inventus est pro munere Christi, dum jugulares parvulos, ipsius qui auxilio inventi erant muniti. O laudabile praemium! Unus ab uno perquiritur, et pro uno, a matribus rapti multi filii jugulantur. Unus venerat redimere mundum dum nascitur, et omnium patres (1) inauditum facinus committere invitatur. Modo processit de thalamo Virginis sponsus, et in adventum ejus aetas puerorum facta est holocaustum. Modo plasinator et (2) figulus luteum ex Virgine induitur corpus, et adversaria infert Herodes furente diabolo (3), in quo inquinato pulveri sanguinem commiscuit infantium. Modo ex arca Virginis mensurator natus sortis (4), et hic quasi ex gremio ab Herode cumulus erigitur carnis. Modo sanctum botrum in torcular inducitur mundi, et hic ubere matris improbe exprimitur (5), dum lancearum (6) cum sanguine commiscetur. Modo Agnus Dei ex sancto ovili (7) procedens, per pastores Herodem illudit, et propterea dolus factus est magnus, dum princeps insanus, lupi rapacis rabie captus, a matribus eduxit balatum, vere ut improbus falsarius (8).

III. Videns ergo Herodes, quia delusus est a Magis, vocavit Scribas, et inquisivit ab eis quo tempore Christus nascitur in Judaeis redemptor captivitatis; qui, di-

(1) Cod. *ad inauditum*: *ad* videtur abundare. — (2) Id. male *effigulus*. — (3) Id. *adversario intra Herode, corrente diabolo*. — (4) Id. *fortis*. — (5) Id. male *exprimuntur*. — (6) Cod. *lanciorum*. — (7) Id. *ovile*. — (8) Id. *saltarius*.

vino auxilio moniti, delegerunt ut a bimatu et infra ætas infantium necaretur (1), quam omnis creatura jugularetur. O Herodes, tua malitia terminum nescit habere, et Saulus Ecclesiam quam persequebatur, hodie inventus est venerasse, et qui olim Dei cultores insequeretur insanians, nunc ipsam esse sponsam Christi veraciter proclamat dicens: « Sponsavi enim te uni viro virginem casam » tam exhibere Deo ¹, » per quem est Deo Patri honor, laus et gloria in Spiritu sancto nunc et in æterna sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LXXXVII.

In Natali Sanctorum Innocentium II.

Legitur hic sermo tribus in codd., nempe 1° Bibl. Laurent., Plut. XIV, Cod. 1, fol. 54b; 2° Cod. Cass. CVI, fol. 61; 3° Cod. Cass. CXVI, fol. 192 a tergo. Ubique nomen habet sancti Augustini, cui abjudicandus non videtur. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Invidia diaboli missus Herodes ad occidendos Innocentes. II. In quem sit Dei vindicta. III. Herodis timor ejusque causa.

I. FRATRES charissimi, ait Spiritus sanctus per Salomonem: « Invidia, inquit, diaboli mors introivit in orbem terrarum ². » Certum est, dilectissimi, quod ab initio diabolus sit magister zeli et invidiæ; unde manifes-

¹ 2 Cor. XI, 2. — ² Sap. II, 24.

(1) Cod. *necarentur*.

tum est, quoniam omnis homo invidus et zelotypus, diaboli est discipulus. Unde apparet, multos qui invident et zelantur, quia diabolum imitantur (1), sicut scriptum est: « Imitantur autem illum, qui sunt ex parte » illius ¹. » Pars autem Domini Israël est spiritalis et sanctus, de quo dictum est: « Pars Domini Israël, hæreditas ejus ². » In hac hæreditate, ut jam diximus, invidus et hominis adversarius inimicus partem non habens, gentilem introducit in regnum, hoc est, Herodem tyrannum ex gentibus natum, ad exterminandum Dei populum, et vexandum insontem (2) turbam infantum, et (3) ad fundendum sanguinem parvulorum innocentum. Adversus quem nunc interpellantem audivimus in præsentem Spiritum sanctum, canentem atque dicentem: « Vindica » sanguinem famulorum tuorum, qui effusus est ³; intret » in conspectu tuo gemitus compeditorum ⁴. » Introivit plane (4) et manet in manu Dei usque ad diem Domini reservatus, id est, in die judicii ulciscendus (5).

II. An ignorat charitas vestra in Joannis Apocalypsi, ubi dicit: « Vidi animas occisorum sub ara Dei, propter » verbum Dei, et testimonium Jesu, clamantium et dicentium: Usquequo non judicas, et non vindicas sanguinem nostrum de his qui in terris sunt ⁵? » Vindica sanguinem nostrum a tua charitate nullo modo separatum, sicut in præsentem lectione ait: « Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames ⁶? » Vindica sanguinem innocentium ab ubere matrum separatum, et tuæ charitati connexum. Vindica matrum la-

¹ Sap. II, 24, 25. — ² Dent. XXXII, 9. — ³ Apoc. VI, 10. — ⁴ Psal. LXXXVII, 11. — ⁵ Apoc. VI, 9, 10. — ⁶ Rom. VIII, 35.

(1) Vide Augustin. de Peccator. Merit. et Remission. lib. I, num. 9. — (2) Codd. absurde *immanem*. — (3) Sic codd. CVI et CXVI. Deest *et in cod. I*. — (4) Sic cod. CXVI; cæteri *valde*. — (5) Codd. *reservatum... ulciscendum*.

bores, partus, gemitus, et dolores, fletus, lamenta (1), et ululatus, ubi nullus fuit consolator, sicut evangelica lectio demonstrans ait: « Vox in Rama audita est, fletus » et ululatus magnus; Rachel plorans filios suos, et non » luit consolari, quia non sunt¹. » Et vere quia non fuerunt de sæculo, qui nativitate et ætate sodales erant Christo, quemadmodum Evangelista ait: « Misit quidem » Herodes rex, et occidit omnes infantes regionis, a bi- » matu et infra, secundum tempus quod exquisierat a Ma- » gis². » Et quid cognoverat a Magis, nisi Christum verum regem Israël secundum carnem natum?

III. Audiens Herodes, magnum sibi computavit periculum, quia se regnare injuste cognoscebat super Dei populum. Intelligebat enim se refugam et alienigenam (2) non posse permanere in Israël, gente sancta, audiens regem natum, non a populo factum, sed a Deo Patre destinatum, quia (3) rex nasci debet, non fieri, dicente ipso Domino Christo: « Ego vero in hoc natus sum, et » ad hoc veni³. » Cujus nativitate gaudentes et exultantes per ipsum Deo Patri gratias referamus, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Matth. II, 18. — ² Ibid. 16. — ³ Joan. XVIII, 37.

(1) Cod. male *lamentus*. — (2) Vide Augustin. de Civit. Dei lib. VIII, cap. XLV, num. 3. — (3) Sic codd. CVI et CXVI; cod. I qui.

SERMO LXXXVIII.

In Natali Sanctorum Cosmæ et Damiani.

Hic sermo habetur in Cod. Cass. XII, fol. 276, quem nec in sancto Augustino, nec in aliis reperi, quamvis multæ legantur sententiæ, quæ legenti non videntur ignotæ. Nihil aliunde complectitur, quod beati Doctoris ingenio repugnet. Hinc locus ejus sit post sermonem Maurinensem CCCXXV.

SYNOPSIS.

I. Beneficia divina a Martyribus collata. II. Hinc Martyribus sociemur, ut inferni mala evadamus. III. Martyres invocandi.

I. BEATORUM germanorum Cosmæ et Damiani celebremus hunc diem non profanis ritibus Paganorum, sed tranquilla devotione fidelium; in quo alieni cives, nostri facti sunt patroni, quia qui misit primum Apostolos in carne, ipse nunc hos misit in spiritu viventes; quia illas terras in corpore illustrarunt, istas mortui (1) visitarunt; sed mortui non visitarent, nisi et mortui viverent. Ideo cinis latet, beneficia patent, et quia nos in grandi valetudine eramus, ideo tales medici missi sunt, qui nos et ab incursionibus diabolicis, et a morbi infirmitatibus liberarent. Nam divina potestas cum Discipulos post resurrectionem mitteret, hoc primum commendavit, ut in ejus nomine infirmos curarent, mortuos suscitarent, dæ-

(1) Cod. male *mortuis*.

monia ejicerent, cæcos illuminarent¹. Semper de nostra infirmitate, ut potest misericors, et generis (1) sui curas gerens, tales (2) post suam ascensionem elegit, qui per artem (3) terrenam conferrent beneficia divina. Hoc utpote summa peragit (4) potestas, quia sua ineffabili voce pro infirmis et advenis se venisse (5) testatus est dicens: « Non est sanis opus medicus, sed male habentibus²; » nec veni vocare justos, sed peccatores ad (6) pœnitentiam³. » Consideremus tamen quapropter talia Sanctis tribuit. Pacem dilexerunt, et ad pacis Dominum pervenerunt, de quo (7) dicit Apostolus: « Ipse (8) est enim » pax nostra, qui fecit utraque unum⁴. »

II. Beati igitur Cosmas et Damianus nec sibi vixerunt, nec sibi sunt mortui. Exemplum enim nobis reliquerunt, bene vivendo, conversationis, et moriendo (9) fortiter, passionis. Nam ideo Dominus per totum mundum diversis locis eos innotescere voluit, ut eorum precibus a diversis languoribus liberemur; ut tanquam idonei testes nos præsentiā quadam ad fidem exemplo suæ curationis urgerent; ut humana fragilitas, quæ prædicationis Dominicæ auditui longiori (10) vix credit, vel præsenti oculorum visu, istorum credat (11) mirabilia, qui commutaverunt artem medicaminum in preces (12), ut fide sola subveniant, qui ante per artem curabant. Non tamen de suo habuerunt, sed de ejus potestate (13) qui salus est mundi; et ideo immorantes subveniunt, quia salus mundi opitulatur eis. Nam cum omnes Sancti devotissime

¹ Matth. x, 8. — ² Id. ix, 12. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Ephes. ii, 14.

(1) Cod. *iiineris*. — (2) Id. *et tales*. — (3) Id. *partem*. — (4) Id. *pergit*. — (5) Deest *venisse* in cod. — (6) Cod. *in pœnitentia*. — (7) Id. *de qua*. — (8) Id. *ipsa*. — (9) Id. *etsi curando*. — (10) Id. *auditu longiore*. — (11) Deest *credat* in cod. — (12) Cod. *medicaminibus ad preces*. — (13) Deest in cod. *de potestate*.

SERMO LXXXVIII, IN NATALI SS. COSMÆ ET DAMIANI. 93
percolendi sint, sed specialiter hi venerandi a nobis, quorum pretiosas (1) reliquias possidemus. Illi enim nos orationibus juvant; isti etiam adjuvant præsentiā (2), quorum nobis (3) familiaritas quædam est. Semper enim nobiscum sunt, nobiscum morantur; hoc est, et in corpore nos viventes curant, et de corpore recedentes excipiunt; hic ne peccatorum nos labes (4) absumant, et morbi afficiant, ibi ne inferni horrores invadant. Nobis ideo a majoribus, hoc est traditum, ut Sanctorum ossibus nostra corpora sociemus, ut dum illos inferi tartara metuunt (5), nos pœna non attingat; cum Christus illos illuminat, a nobis tenebrarum caligo diffugiat. Cum sanctis ergo Martyribus quiescentes, evadimus inferi tenebras, si non propriis meritis, attamen consortiū (6) sanctitatis. Ait Dominus Petro: « Tu es Petrus, et super » hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt adversus eam¹. » Si ergo apostolo et martyri Petro inferi portæ non prævalent, quisquis sociatus fuerit Martyribus, tartari januis non tenetur. Martyres enim inferi portæ non possident, quoniam eos Paradisi regna suscipiunt. Nam videmus eos jam regnare. Cernimus enim ab his frequenter obsessos immundis demonibus homines liberari (7); ita ut cœlesti medicina, et captiva anima de diaboli laqueis eruatur, et ipse diabolus laqueis igneis alligetur (8). Producat de sua captivitate captivus, ut qui prædam paulo ante cœperat, ipse subdatur in præda. Hæc et alia potiora mirabilia per Sanctos fieri omnibus notum est, nec cessant agere quæ gesserunt. Gestaverunt ferramenta, ut amputarent

¹ Matth. xvi, 18.

(1) Cod. *per fides*. — (2) Id. *in passione*. — (3) Id. *cujus autem*. — (4) Id. *labiis*. — (5) Id. *metiunt*. — (6) Id. *consortiis*. — (7) Id. *liberare*. — (8) Id. *alligatur*.

putredinem carnis; insistunt orationi, ut amputent animabus ferramenta (1). Posuerunt medicamina ab hominibus confecta, exhibent sanctitatem a Christo concessam. Præstiterunt temporalia, fruuntur æternis (2); curaverunt in carne, curati sunt in (3) anima. Infirmos consolati sunt, fortes facti sunt; abjecti putati sunt, potentes inventi sunt. Ars terrena defecit, et sola fides permansit.

III. Et ideo, fratres charissimi, veneremur eos in sæculo, quos interventores habere possimus in futuro; et sicut eis ob sensum (4) amoris ad natalitia occurrimus, ita eis fidei imitatione jungamur. In nullo enim ab ipsis separari poterimus, si sociemur illis tam religione quam corpore, quod eorum (5) meritis mereamur adipisci a Domino Deo nostro. Amen.

SERMO LXXXIX.

De Trinitate.

Hic sermo, qui eruitur ex Bibl. Mugellan., cod. xvi, fol. 66, non tam sermo dicendus est, quam sermonis quoddam fragmentum. Nihil aliud est quam lectio quædam officii nocturni. Sed cum gravissima præferat fidei mysteria, prætereundus minime visus est. Nomen præfert sancti Augustini episcopi, et nihil ob stare videtur, quin illi tribuatur, quam error gravissimus, qui versus medium occurrit. Error

(1) Cod. testamenta. — (2) Id. æterna. — (3) In cod. deest in. — (4) Cod. optentum, forte pro ob sensum, nisi legas obtentu. — (5) Id. quorum.

autem ille ita clare amanuensi tribuendus apparet, ut hinc rejiciendi illius ansam arripere non æquum esse crediderim. Locus ejus post sermonem Benedictinum CCCLXIII.

SYNOPSIS.

Spiritus sancti processio, Filiique nativitas, non autem Patris.

Hoc donum Dei, Spiritus sanctus, qui de Patre et Filio æqualiter procedit, ineffabiliter quædam Patris et Filii communitio est; et ideo fortasse sic appellatur, quia Patri et Filio eadem quoque (1) appellatio convenit. Nam hoc ipse proprie dicitur, quod illi convenienter (2) dicuntur. Et Pater spiritus, et Filius spiritus, et Pater sanctus, et Filius sanctus recte dicitur. Ideo Pater missus non legitur, quia incarnatus non creditur. Congruentius ille missus dicitur, qui in carne apparuit. Forma igitur illa visibilis suscepta, Filii (3) persona est, non etiam Patris. Quapropter Pater invisibilis una cum Filio invisibili, eundem Filium visibilem faciendo, eum misisse dictus est. Iste venit (4) accepta forma servi, ut maneret incommutabilis forma Dei. Qui autem in forma hominis (5) apparuit carnalibus oculis, ab invisibili sancta Trinitate factus (6) est. Sic ergo secundum illam divinitatem, qua unum sunt Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, neque Patrem natum credimus, neque Spiritum sanctum; sed solum Filium natum catholica fides et credit et prædicat. Neque enim in illa Trinitate proprium

(1) Cod. male eademque. — (2) Id. convenire. — (3) Id. hominis. Videtur certum hic errorem amanuensis, non scriptoris irrepsisse, ex eo quod hinc ponitur vox hominis pro voce filii, et inferius vox filii pro voce hominis. Quod confirmat et ultima hujus Sermonis sententia, quæ huic errori directe contradicit. — (4) Cod. male vero. — (5) Id. Filii. — (6) Id. factum, et deinde sicut.

esset solius Patris, quia non est natus ipse, sed unum Filium genuit; neque proprium solius Filii, quia non genuit ipse, sed de Patris essentia natus est; neque proprium Spiritus sancti, quia nec natus est, nec genuit, sed solus de Patre Filioque procedit, si secundum naturam quidem divinam Deus Pater de nullo nasceretur Deo, secundum carnem tamen ipse nasceretur ex Virgine. Si enim Pater nasceretur ex Virgine, una persona esset Pater et Filius. Ipsa autem una persona pro eo quod non (1) de Deo, sed tantum de Virgine nasceretur, non Dei Filius, sed tantum hominis Filius veraciter diceretur.

SERMO XC.

Expositio Fidei.

Valde obscurus hic sermo, forte propter menda a scribente sæpius intromissa, nomen habet sancti Augustini in Cod. Cass. CLXII, fol. 120, unde educitur. Non sancto Doctore illum ascribere certius auferem, sed cum nomen ejus habeat, non illum etiam denegare præsumo. Sit locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Filius unus cum Patre Deus. II. Divinitas Spiritus sancti. III. Tres personæ unus Deus.

I. FIDES unius substantiæ Trinitatis, hoc est, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, sine initio temporum, super sensum, et sermonem, et spiritum. Una virtus, unus

(1) Deest in cod. vox non, quam requirit sensus.

Deus, tria vocabula (1). Nascitur de Virgine Maria, accipiens corpus animale, sed ipse sensus præcellens Dei Verbum, non comprehensus a carne sermo, sed in carne et super carnem, sicut Deus præsciens, Dei virtus, Dei veritas; sed sermo Dei impassibilis (2) in passione quidem moritur, ut vivificaret protoplastum, qui ceciderat per inobedientiam. O homo, Deitatem quæris? vituperote? Si credis (3), bene facis; si autem dicis (4): Pater quomodo? de lumine excidisti, et si dixeris, Quomodo Filius? similiter (5) excidisti de lumine. « Nemo enim novit » Patrem nisi Filius, neque Filium nisi Pater¹. » Qui tres virtutes inducit, tres deos confitetur; nos autem credimus tres personas, unam vero virtutem, unam deitatem. Quando autem nominaveris Patrem, glorificas Filium, et quando nominas Filium, adoras Patrem. Si iterum unam personam Trinitatis dicimus, judaizamus, quia Judæi unam personam dicunt et unum Deum confitentur. Si tres deos inducimus, similes sumus Gentilibus. Sed confitemur Patrem in Filio, et Filium in Patre cum Spiritu sancto. Non separatur, non dividitur deitas; Deus enim de Deo, virtus ex virtute, lumen de lumine, veritas ex veritate. Testis non est; non cælum, non terra, non mare, non lux, non tenebræ, nec Angeli, neque Cherubim, neque Seraphim, sed « Erat in principio Filius apud Patrem². » Nemo cognoscit innascibilem, nisi qui natus est, scit unde sit natus; neque nascibilem aliquem scit, nisi qui genuit; Pater scit qui generavit. Similis Genitus Genitori, Patris consilium et sapientia (6),

¹ Matth. xi, 27. — ² Joan. i, 2.

(1) Intellige non vocabula vacua, sed reales indicantia personas, quod satis deinceps explicat scriptor. — (2) Cod. addit est. — (3) Id. credes. — (4) Id. dicit. — (5) Id. similiter filium. — (6) Id. sapientiam, et antea Patri.